

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. V. Solvuntur objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

ad 3 dicentis: *Omissio non de necessitate voluntaria dicitur propter voluntatis actum, sed propter hoc, quod in potestate voluntatis consistit.*

Confirmatur. Est quod voluntas simul occupetur in alio actu, quando omittit actum præceptum v. g. dilectionis vel contritionis, tamen fieri potest, ut ille actus sit plane disparatus, & nullam habeat impossibilitatem cum actu præcepto, quo casu merè concomitanter, materialiter, & per accidens se habet ad omissionem, ita enim adest, ac si abesset: g. in casu quo sacerdos videns aliquos submergi, negligit ipsos absolvere, in casu quo solemnis minister sacramenti cogitans se esse in statu peccati mortalis, negligit elicere contritionem, ibi neque aspectus submerisionis, neque administratio sacramenti est causa, vel occasio omissionis, cum utraque sit compossibilis cum actu opposito, ergo saltem in tali casu omissio illa voluntaria & peccaminosa egreditur è solâ libertate voluntatis absque aliquo actu; ratione cuius dici possit voluntaria, ac proinde est pura omissio. Quæ enim per accidens adfunt, ita adfunt, ac si non adessent: sed uterque actus in ordine ad omissionem se habet per accidens: ergo ita se habent, quasi abessent: nec proinde puram omissionem impediunt.

20. Tertiò. Ad hoc ut voluntas non operetur, cum possit operari, nullus actus requiritur: sed voluntarium indirectum, ut est omissio libera peccaminosa, consistit in hoc, quod voluntas non operetur, cum potest & debet operari: ergo voluntarium indirectum, ut est omissio libera, haberi potest sine actu.

Confirmatur primò. Ad voluntarium interpretativum & morale sufficit, aliquid reduci in voluntatem tanquam causam suo modo moraliter concurrentem: ut constat in ignorantia vincibili: sed pura omissio aliquando reducit in voluntatem tanquam causam, ergo pura omissio potest esse interpretativè voluntaria: Min. probatur. Illud reducit in voluntatem tanquam causam moralem, quod ab ipsa dependet tanquam domina, sed pura omissio ita ab ipsa dependet: quia voluntas æquè est domina sui non agere & non velle, quam sui agere & velle: sicuti in gubernatorem tanquam causam reducit cessatio gubernationis, quia in ipsius potestate non minus est cessare à gubernando, quam gubernare navim.

Confirmatur secundò. Volitio interpretativa nihil aliud est, quam ipsa voluntas ita se habens circa aliquid ac si vellet illud, sive quod voluntas sit in eâ dispositione, ut prudenter possimus interpretari, voluntatem hoc velle: sed ita contingit, cum voluntas habens plenam advertentiam actus præcepti est negligens in operando, quamvis nullum alium actum adhibeat: ut patet in gubernatione navis primùm adductâ in exemplum. Sicut enim rectè dicimus, gubernatorem velle omittere gubernationem navis, vel nolle gubernare navim: sic etiam in aliis omissionibus rectè dicitur aliquem voluisse sacrum, brevium &c. omittere.

§. V.

Solvuntur objectiones.

21. **O**bjicies primò. Si daretur pura omissio libera & voluntaria, tunc etiam daretur pura

omissio bona & meritoria, vel certè indifferentis in individuo: consequens non videtur consentaneum doctrinæ S. D. & repugnat doctrinæ à nobis inferiùs docendæ, uti nunc supponitur. Ergò. Sequela probatur. Pura omissio actus præcepti potest esse mala, quia potest esse interpretativè voluntaria; ergo etiam pura omissio actus prohibiti poterit esse bona & meritoria, quia poterit esse interpretativè voluntaria: si enim sufficit ad voluntarium interpretativum in omissione actus præcepti æquivalentia puræ omissionis cum voluntate omittendi, æquæ sufficet in omissione actus prohibiti, v. g. furandi, æquivalentia omissionis cum voluntate omittendi furum, quæ est bona moraliter.

Si dicas: idè deesse bonitatem moralem, quia bonitas & honestas ex objecto non reinditur in exercitium voluntatis nisi directè amatur; tunc saltem sequeretur altera pars de membrum sequelæ maj. nam per se talis omissio non est bona, defectu bonitatis objectivæ directè inventis voluntatem. Sed neque est mala; quia per omissionem furci impletur præceptum non furandi, neque ipsa repugnat regulis rationis: ergo est indifferentis.

Resp. Nego utramque sequelam: & ad primam prob. Respond. disparitatem esse: quod nolum tanquam aliquid defectuosum ex se idoneum sit terminare voluntarium tam directum quam indirectum, idè quæ etiam venenum sine malitiæ refundat in puram omissionem indirectè voluntariam: ut inquit S. D. 1. 2. q. 71. a. 5. ad 1. *Peccatum potest contingere, sive aliquis sciat, quod non debet, sive non faciendo quod debet: ut qui bonum honestum ex natura boni instantim communicat voluntati suam bonitatem, in quantum directè amatur.*

Ad alterius sequelæ probationem quamvis aliqui concedant sequelam, existimantes solum positivum libertatis exercitium non posse esse indifferentis, quia tantum ex suppositione, quod voluntas operari velit, tenetur operari ex fine naturæ rationali quâ tali consentaneo, qui non admittit puram indifferentiam.

Meliùs tamen cum Godoy q. 71. tr. 1. d. 2. 1. 2. §. 8. sequela negatur, & dicitur, omnem puram omissionem esse vitiosam, quia omne exercitium voluntatis, ipsi quâ rationali proprium est subiectum regulis naturæ rationalis quâ talis: atque istæ non minus prohibent otiosam omissionem, quam commissionem, cumque exercitium pure negativum voluntatis sit otiosum, ut potè non ordinatum in bonum finem, hoc ipso etiam est vitiosum.

Neque refert, quod per omissionem furci v. g. impleatur præceptum negativum non furandi, sicut enim istud præceptum negativum potest impleri etiam per omissionem furci elicitem ex pravâ intentione, & tamen non idè sit moraliter bona: sic etiam per puram omissionem ex nullo fine formaliter procedentem præceptum furandi impleatur, potest esse vitiosa, eò quod voluntas in libero suo exercitio, quod ipsi quatenus naturæ rationali competit, omittit opponere debiti finis honesti circumstantiam, de qua plura inferiùs.

Neque

Neque ex hoc solo potest fortiri bonitatem, quod sit omisio actus prohibiti; cum ut sic sit indifferens, ut procedat ex voluntate tantum vel male regulata.

Objicies secundò. Ex pura omisione sequetur, quod Angelus potuisset peccare in primo instanti peccato pura omisionis; sed hoc est contra dicta in Tr. de Angelis. Ergo, Sequela probatur: quia in primo instanti habuit libertatem contradictionis, quæ pro altero extremo respicit puram omisionem: potuisset igitur in primo instanti pura saltem omisione omittere dilectionem DEI super omnia: sed sic omittendo peccasset; siquidem in primo jam instanti habuit præceptum amandi DEUM super omnia.

Respond. neg. sequelam. Et quidem ex duplici capite: primò, quia primum practicum iudicium indifferentiæ non potuit esse defectuosum, utpotè à DEO immissum: sed iudicium illud præcedens omisionem fuisse defectuosum, quippe conjunctum cum practica negligentia advertendi ad debitum finem & præceptum. Secundò, quia in primo instanti Angelus à DEO movebatur motu vitæ supernaturalis, & circa ultimum finem supernaturalem: sed iste est motus positivus & bonus bonitate supernaturali. Ergo. Neque refert, quòd in primò instanti Angelus habuerit libertatem contradictionis: habuit enim illam ut posset omittere actum dilectionis potentia antecedente, & pro sensu diviso tum efficacis motionis, tum præcepti dilectionis, concedo. Habuit potentia consequente & pro sensu composito præcepti & efficacis motionis à DEO ut causa speciali causatæ, nego.

Objicies terò. Si quis posset peccare per puram omisionem, tunc voluntas absque omni suo actu posset mutare suum finem ultimum; sed hoc videtur absurdum. Ergò.

Sequela est certa: nam qui peccando mortaliter fit ex iusto injustus, mutat suum finem ultimum: sed per puram omisionem aliquis peccaret mortaliter; ergò per puram omisionem absque ullo voluntatis actu posset aliquis mutare suum finem ultimum. Minor probatur. Voluntas non mutat ultimum finem, nisi tendat & se suaque convertat in finem ultimum; sed sine suo actu non tendit, nec & sua convertit in finem ultimum: ergò.

Confirmatur primò. Voluntas non potest mutare finem, nisi ipsa fuerit intentionaliter attracta & mutata à fine: sed hoc sine aliquo ipsius actu non potest intelligi, ergò.

Confirmatur secundò. Voluntas, dum peccat & mutat finem ultimum, mutatur: sed non mutatur sine suo actu ergò.

Respond. vel negando minorem, vel dist. majorem: posset absque omni suo actu formali mutare finem ultimum, concedo. Absque omni suo actum formali, quam interpretativo, nego majorem. Et pariter dist. min. nego consequent. Itaque cum voluntas post plenam advertentiam negligit elicere actum præceptivum, pure omittendo ipsum, in prudentum æstimatione ita se habet, ac si vellet ipsum omittere, non obstantè præcognitâ legis transgressione, & jacturâ divinæ amicitie, ideòque hæc pura omisio

virtualiter, sive æquivalenter & interpretative habetur pro actu, nempe voluntate, omittendi, & contemptu legis divinæ.

Ad probationem min. disting. maj. Voluntas non mutat ultimum finem positive, nisi tendat in ipsum, concedo: non mutat negative & interpretative, sic nego.

Similiter ad primam confirmationem. Voluntas non mutat ultimum finem positive nisi quatenus ab ipso attracta, concedo: non mutat negative, nego. Et similiter distincto consequente, nego consequentiam.

Ad secundam confirm. disting. maj. mutatur moraliter & theologicè, concedo: in quantum nempe peccaminosam omisionem ex necessitate consequitur subtractio & privatio gratiæ & charitatis, per quam homo prius erat habitualiter ordinatus in DEUM: mutatur physicè quasi per entitativam mutationem aut gratiæ expulsiõnem, nego.

§. VI.

Respondetur ad fundamenta opposita sententiæ.

Ad primum ex autoritate D. Th. desumptum, respondeo, S. Doct. loqui de occasionibus vel causis tantum remotis; & sic verum est, quòd aliquis actus voluntatis accedat, saltem ille, quo voluntas applicat vel incipit applicare intellectum practicum ad proponendam sibi obligationem actus præceptivi, qui tamen non obstat puræ omisioni & suspensioni actus.

Ad secundum respond. primò disting. maj. 26. Nullum exercitium vitale physicum & positivum potest sine omni actu, concedo. Nullum exercitium vitale, morale, & negativum, nego maj. sed omisio libera est exercitium libertatis vitale negativum & morale, concedo. Physicum & positivum, nego minorem & consequentiam. Ratio est: quòd vitale exercitium negativum, est ipsa negatio exercitii vitalis positivi, dependens tamen à voluntate, quæ, ut inquit S. Doctor, sicuti est domina sui agere, ita etiam sui non agere.

Respond. secundò cum Godoy loc. sup. cit. ne-27. gando min. quòd omne exercitium libertatis, sit vel includat exercitium vitale. Cujus ratio est: quia, licet voluntas, etiam ut libera libertate contradictionis, adæquatè sit entitas positiva; non tamen est adæquatè principium activum, sed est etiam principium non activum, seu principium negationis actus. Ex quo sequitur non omne exercitium voluntatis, ut libera libertate contradictionis, esse quid positivum; sed prout comparatur ad ipsam seu principium agendi, sic esse positivum; prout ad ipsam comparatur seu principium non agendi, sic esse exercitium negativum, seu omisivum. Unde, quòd voluntas sit potentia volendi, non est adæquatus sed inadæquatus conceptus ipsius; cum sit æquè potentia non volendi.

Ad probationem nego paritatem inter libertatem habitualem & exercitium ipsius, seu libertatem actualem: nam libertas habitualis seu potentialis adæquatè sumpta pro uno sal-